

Príloha č. 1: Povodne – riziko vzniku prenosných ochorení a zásady na predchádzanie ich vzniku

V súvislosti s povodňami môže dochádzať k vzniku rôznych infekcií. V tomto období sa nesmú podceňovať žiadne zdravotné problémy, najmä bežné hnačky, zvýšená teplota, bolesti brucha, hlavy, rôzne hnisavé infekcie, bolestivé, začervenané či teplejšie miesta na pokožke, ktoré môžu byť indikátorom začínajúcej choroby. Pri problémoch je nutné vyhľadať odbornú pomoc. Veľmi nebezpečné sú predovšetkým:

Bacilárna dyzentéria

Charakteristika: Je to ochorenie charakterizované častými hnačkovými stolicami s prímесou hlienu, prípadne čerstvej krvi, s bolestivým nutkaním na stolicu. Pôvodcom ochorenia sú baktérie (šigely). Prenáša sa vodou kontaminovanou ľudskými výkalmi zo zúmp. Chorobu sprevádzajú bolestivé hnačky s prímесou krvi.

Pôvodca nákazy je baktéria šigela

Inkubačný čas je 1 – 7 dní, najčastejšie 2-3 dni.

Prameň pôvodcu je chorý človek alebo nosič.

Prenos: fekálno-orálny najčastejšie priamym kontaktom s chorým alebo kontaminovanými potravinami (voda, mlieko).

Prevencia: dodržiavanie hygienických zásad, umývanie rúk, zabezpečenie nezávadnej pitnej vody a potravín, nezávadná likvidácia odpadu a odpadových vôd.

Vírusová hepatitída typu A (VHA)

Charakteristika: V typických prípadoch sa ochorenie prejaví únavou, nechutenstvom, napínaním na zvracanie, zvýšenou teplotou, bolesťou pod pravým rebrovým oblúkom, tmavým močom, svetlou stolicou a žltým sfarbením očných bielok a kože. Ochorenia majú rôzny mechanizmus prenosu a následky.

Pôvodca nákazy je vírus

Prameňom pôvodcu nákazy je infikovaný človek s klinickými príznakmi, alebo bez príznakov, ale vylučujúci vírus do vonkajšieho prostredia.

Prenos: pôvodca ochorenia – vírus sa z pečene infikovaného človeka dostáva do čreva a stolicou sa vylučuje do vonkajšieho prostredia. Znečistenými rukami, vodou, prípadne potravinami sa dostáva do úst vnímavého človeka, je prehltnutý a z črevného traktu preniká do pečene a poškodzuje ju.

Inkubačný čas je 14 – 50 dní, najčastejšie okolo 25 dní.

Ochorenie prebieha väčšinou ľahko, trvá priemerne 2 – 5 týždňov a zanecháva trvalú imunitu, neprechádza do chronicity. Ťažší priebeh má VHA u dospelých. Smrtnosť je nízka, s vekom mierne stúpa.

Prevencia: najdôležitejším preventívnym opatrením proti žltacke je dodržiavať zásady osobnej hygieny, najmä umývanie rúk po použití toalety, pred jedlom, ďalej používať zdravotne vyhovujúcu pitnú vodu. Najúčinnnejším preventívnym opatrením je očkovanie.

Najohrozenejšie sú osoby, ktoré sú vo zvýšenom riziku nákazy: osoby prichádzajúce do styku s infikovanými, zdravotnícky personál, zamestnanci kanalizácií, odpadového hospodárstva a záchranárskych prác, cestovatelia do oblastí s vysokým výskytom hepatitídy A. Týmto osobám sa odporúča očkovanie. Záujemcovia o očkovanie sa môžu obrátiť na svojho ošetrojúceho lekára, ktorý predpíše lekársky recept na očkovaciu látku a vykoná očkovanie. Očkovaciu látku si záujemca hradí sám.

Leptospiroza

Charakteristika: Leptospiroza je akútne horúčkovité ochorenie, ktoré môže postihovať centrálny nervový systém, obličky, v ťažších prípadoch obehový systém.

Prameňom pôvodcu nákazy sú rôzne druhy cicavcov a hlodavcov.

Pôvodcom ochorenia sú rôzne druhy leptospír – baktérií vyskytujúcich sa najmä u hlodavcov (potkany, myši, hraboše), ale aj domácich zvierat najmä ošípaných a psov.

Infikované zvieratá vylučujú leptospiry močom

Prenos: K prenosu na človeka dochádza najčastejšie povrchovou vodou, príp. vlhkou pôdou kontaminovanou močom infikovaných zvierat. K infekcii dochádza často pri kúpaní, rybolove, poľnohospodárskych prácach najmä v močaristých terénoch, v oblastiach postihnutých povodňami a pod.

Inkubačný čas je 4 – 19 dní, najčastejšie 10 dní.

Prevenia: použitie vhodných ochranných pracovných prostriedkov, pitie vody len zo známych zdrojov, nosenie vhodnej obuvi, deratizácia kanalizácií, čističiek odpadových vôd, ochrana potrebná pred kontamináciou močom hlodavcov.

Tularémia

Charakteristika: ochorenie prebieha pod rôznym klinickým obrazom ktorý závisí od mechanizmu prenosu nákazy na človeka (klinicky sa manifestuje zdurením lymfatických uzlín, alebo zápalom pľúc alebo hnačkami).

Pôvodca nákazy je baktéria.

Inkubačný čas je od 1 do 10 dní, najčastejšie 3 – 6 dní.

Prameň pôvodcu nákazy: choré zviera (zajace, drobné hlodavce).

Prenos: priamy kontakt, prehĺtnutie kontaminovanej vody a potravín. Ako faktor prenosu sa uplatňuje kontaminované potraviny, voda, vzduch.

Prevenia: dodržiavanie hygieny pri manipulácii so živými aj uhynutými zvieratami dodržiavanie zásad osobnej ochrany, zákaz používania vody z nezaistených zdrojov, používanie pracovných odevov.

Salmonelóza

Charakteristika: Typický klinický priebeh sprevádzajú bolesti brucha, nevoľnosť, vracanie, hnačky a horúčka. Nebezpečné je rýchle odvodnenie organizmu. Nákaza môže prebiehať aj bezpríznakovo. Po prekonaní ochorenia môže vzniknúť na niekoľko týždňov nosičstvo.

Pôvodca nákazy je baktéria – salmonela.

Inkubačný čas je 6 až 48 hodín.

Prameň pôvodcu nákazy: hydina, ošípané, vtáky, hlodavce, doma chované plazy, korytnačky.

Prenos: prehĺtnutím. Faktory prenosu sú primárne suroviny z infikovaných zvierat alebo sekundárne infikované potraviny. K prenosu medzi ľuďmi dochádza iba pri hrubých nedostatkoch v osobnej hygiene.

Prevenia: opatrenia pri výrobe, skladovaní a distribúcii potravín, prevencia prenosu nákazy zo zvierat, osobná hygiena.

Pri všetkých prácach spojených s likvidáciou následkov povodní je potrebné dodržiavať základné zásady ochrany zdravia - starostlivo a často si umývať ruky mydlom

- Ruky je potrebné si umývať vždy po kontakte s predmetmi, ktoré prišli do styku so záplavovou vodou alebo kalmi, pred jedením a pitím, pred fajčením, pred a po použití WC. Po ukončení sanačných prác ruky dôkladne vydezinfikovať.

- V priebehu prác používať ochranné prostriedky – najmä gumené rukavice, gumený plášť, pevnú nepremokavú obuv. Po ich použití je nevyhnutné odevy a obuv vyčistiť a vydezinfikovať.
- Aj vyčistené miesto môže byť nechtiac opätovne kontaminované niekým iným, alebo hmyzom, vetrom a pod. Kontaminované bývajú i miesta, ktoré viditeľne nepreukazujú znaky znečistenia.
- Jesť a piť je možné len vo vyhradených a vydezinfikovaných miestach (jedlo z overených zdrojov), predtým je potrebné odložiť ochranné pomôcky, vydezinfikovať a umyť si ruky. Jedlo neponechávať voľne uložené bez prikrytia.
- Okamžite ošetriť, predovšetkým vydezinfikovať každé zranenie a odreniny, pri rozsiahlejšom zranení vyhľadať lekára. Rozškrabanými štípancami pod komárov a iného hmyzu a zádermi sa môže do tela dostať infekcia.
- Pozor dávať na zanesenie infekcie do očí a nosa pri pretieraní očí, čistení nosa a pod. Používať jednorazové papierové vreckovky.